

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 1(11), 2023

Мукачево

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-методичною радою Мукачівського державного університету
(Протокол №4 від 16.05.2023 р.)

Головний редактор:

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, перший проректор, Мукачівський державний університет

Заступник головного редактора:

Молнар Тетяна Іванівна – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет

Відповідальний секретар: Мовчан К.М.

Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кабачій Василь Миколайович – к. ф-м. н., доцент;

Кобаль Василь Іванович – к. пед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;

Козарь Оксана Петрівна – д-р. т. н., академік Української технологічної академії (м. Київ), професор кафедри інженерії, технологій та професійної освіти;

Корнієнко Інокентій Олексійович – д-р. психол. н., професор, доцент кафедри психології;

Лужанська Тетяна Юріївна – к. географічних наук, доцент;

Малець Олександр Омелянович – д-р. і. н., професор;

Мілашовська Ольга Іванівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та музейної справи;

Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н., декан гуманітарного факультету;

Попович Наталія Михайлівна – д-р. пед. н., доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва;

Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій;

Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор;

Реслер Марина Василівна – д-р е. н., професор, академік Академії економічних наук, декан факультету економіки, управління та інженерії;

Стегней Маріанна Іванівна – д-р. е. н., професор кафедри економіки та фінансів;

Теличко Наталія Вікторівна – д-р. пед. н., професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання;

Товканець Ганна Василівна – д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти;

Фізеші Октавія Йосипівна – д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту;

Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти;

Черничко Тетяна Вікторівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів.

5.Важливо підтримувати науково-дослідницьку роботу серед педагогів і стимулювати обмін досвідом у сфері енопедагогіки. Це може включати залучення педагогів до участі в наукових конференціях, публікації їхніх досліджень та передачу здобутих знань і навичок іншим педагогам.

6.Необхідно розвивати лідерські якості у педагогів, які зацікавлені в енопедагогіці. Це може включати надання можливостей для професійного зростання, посилення відповідальності та підтримки їхньої ролі впровадження енопедагогічних підходів.

Отже, готовність педагогів до впровадження основ енопедагогіки у виховний процес є важливим фактором успішності цього інноваційного підходу. Результати дослідження показують, що педагоги можуть мати різний рівень готовності до використання енопедагогічних підходів, але застосування вищезазначених рекомендацій може сприяти поліпшенню цієї готовності. Енопедагогіка може стати ефективним інструментом для створення стимулюючого навчального середовища та підтримки розвитку учнів, а готовність педагогів гратиме важливу роль у її успішному впровадженні.

Список використаних джерел

1. Атрощенко Т. О. Теоретичні аспекти готовності майбутніх вчителів до професійної діяльності в етнопедагогічному середовищі початкової школи / Т. О. Атрощенко // Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. – 2016. – Вип. 1(38). – С. 11–14

УДК 373.2.015.31:316.77-053.4(4/9)(045)

Русин Н.М.

старший викладач

Мукачівський державний університет

Бобрушко Н.В.

здобувач вищої освіти, перший (бакалаврський) рівень,

група ДО-2 спеціальність 012 «Дошкільна освіта»,

Мукачівський державний університет

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розкриваються шляхи реалізації соціально-комунікативного розвитку, розглядаються сучасні технології соціально-комунікативного розвитку дітей дошкільного віку

Ключові слова: соціально-комунікативний розвиток, соціальне виховання, сучасні технології соціалізації, саморегуляція, довільна поведінка.

The article reveals ways of implementing social-communicative development, considers modern technologies of social-communicative development of preschool children.

Key words: *socio-communicative development, social education, modern technologies of socialization, self-regulation, arbitrary behavior*

Навколишній світ, що змінюється, тягне за собою нові тенденції у розвитку дошкільної освіти. В даний час у системі дошкільної освіти відбуваються значні зміни. Успіх цих змін пов'язаний з оновленням наукової, методичної та матеріальної бази навчання та виховання.

Сьогодні необхідно знаходити нові підходи та технології в освіті дітей дошкільного віку. Особливу увагу необхідно приділяти соціально-комунікативному розвитку дошкільнят, тому що сучасні діти живуть і розвиваються в абсолютно новій ситуації соціокультурного розвитку суспільства.

Базовий освітній стандарт дошкільної освіти трактує соціально-комунікативний розвиток як освітню галузь, сутність якої розкриває наступним чином :

- засвоєння норм та цінностей, прийнятих у суспільстві, включаючи моральні цінності;
- розвиток спілкування та взаємодії дитини з дорослими та однолітками; становлення самостійності, цілеспрямованості та саморегуляції власних дій;
- розвиток соціального та емоційного інтелекту, емоційної чуйності, співпереживання;
- формування готовності до спільної діяльності з однолітками;
- формування поважного ставлення та почуття приналежності до своєї сім'ї та до спільноти дітей та дорослих у організації;
- формування позитивних установок до різних видів праці та творчості;
- формування основ безпечної поведінки у побуті, соціумі, природі [1,2].

Наразі досягнення людини у сфері взаємин з оточуючими все частіше відображаються в понятті «комунікативна компетентність» або «компетентність у спілкуванні». Як зазначають С. Максименко, М. Забродський, Л. Петровська, Ю. Ємельянов, О. Сидоренко, Г. Нікіфоров, С. Петрушин, Г. Данченко та ін., процес взаємодії не завжди відбувається вдало, здебільшого через невміння людей спілкуватися між собою. Це невміння зумовлено недостатньою комунікативною компетентністю, що природним шляхом поліпшується повільно, а у звичайних умовах життя у більшості людей не досягає досить високого рівня розвитку [3, с. 20].

Комунікативна компетентність регулює систему відношення людини до природного та соціального світу, та до самого себе, як синтезу двох світів. Продуктивність пізнавальної, мислинневої діяльності, життєздатність людини в значній мірі залежить від сформованості її комунікативної компетентності, яка є одним з показників успішності соціалізації особистості. Соціальна роль індивіду наділяє його комунікативною компетентністю в тому соціальному

середовищі, в якому комунікативна компетентність необхідна для правильної оцінки багатьох соціальних ситуацій спілкування [4, с. 330].

Велике значення для соціально-комунікативного розвитку має використання сучасних технологій. Тому *метою* статті є значення і вимоги сучасних технологій в соціально-комунікативного розвитку дітей дошкільного віку. До сучасних технологій соціально-комунікативного розвитку можна зарахувати ті, які забезпечують об'єднання навчання та виховання в цілісний освітній процес на основі духовно-моральних та соціокультурних цінностей та прийнятих у суспільстві правил і норм поведінки на користь людини, сім'ї, суспільства.

Навчання та виховання полягає в тому, щоб дитина здійснювала ту чи іншу дію не внаслідок впливу на неї тих чи інших зовнішніх причин, а внаслідок внутрішнього спонукання, що виходить з усвідомленої необхідності даної дії, переконання у її істинності, цінності, її значущості для товариства та близьких.

Багато дослідників відзначають, що уявлення перейдуть у усвідомлення лише тоді, коли ця ситуація суб'єктивно значуща для дитини, тобто дитина відчуває потребу у її вирішенні. У дошкільному віці такі додаткові стимули потрібні. Аналіз літератури дозволив виділити джерела позитивної мотивації діяльності дошкільнят: зовнішні стимули (новизна, краса, незвичність об'єкта); таємниця, сюрприз; мотив допомоги; пізнавальний мотив; ситуація вибору; біологічні та соціальні потреби; утилітарний мотив тощо.

З метою розвитку особистості, мотивації та здібностей дітей дошкільного віку в різних видах діяльності в даний час розробляються та впроваджуються в освітній процес дошкільного закладу різноманітні педагогічні технології.

Сучасній дитині необхідно усвідомлювати свої можливості та індивідуальні особливості, вміти спілкуватися та співпрацювати з дорослими та однолітками, приймати власні рішення у ситуації вибору.

Ефективний соціально-комунікативний розвиток визначається успішністю діяльності дитини на основі отримання задоволення від своїх дій, подолання виникаючих труднощів, оцінки результату та контроль своїх дій, а також виражають емоційне ставлення дитини до тих або інших явищ навколишньої дійсності, людям та самому собі як члену соціуму, відбивають її самостійність, цілеспрямованість, ініціативність. До цього можна віднести такі характеристики:

- здатність позитивно ставитися до інших людей обставин, вміння прийняти їх такими, якими вони є;
- здатність до ідентифікації, емпатії, визнання за іншим права на відмінність, справедливості;
- оцінку ситуації, вироблення особистого ставлення до існуючих норм, вміння аналізувати вчинки людей;
- вибір, реалізацію власної лінії поведінки;
- прагнення до конструктивної діяльності, інтенсивна участь у ній, соціальна відповідальність за свої дії, здатність залишатися самим собою;

- формування самооцінки, вміння брати на себе відповідальність за результат.

Сучасні технології соціально-комунікативного розвитку повинні відповідати таким вимогам:

- попереднє поетапне планування освітнього процесу в цілому або достатньо великого блоку;

- діагностичне цілеутворення та гарантоване досягнення результатів усіма вихованцями;

- відтворюваність освітнього процесу будь-яким педагогом у будь-якому колективі дітей.

У сучасній дошкільній педагогіці активно розробляється технологічний підхід до соціально-комунікативного розвитку дошкільнят. Зупинимося на розгляді конкретних технологій ефективної соціалізації та соціального розвитку дітей дошкільного віку

Серед парціальних програм соціально-комунікативного розвитку дошкільнят слід виділити концепцію та програму «Дорогою добра» (автор Л.В.Коломійченко). Автором виділяються основні шляхи соціально-комунікативного розвитку – соціалізація як процес залучення до соціальної культури, соціальної адаптації індивіда у суспільстві; індивідуалізація як процес відокремлення, становлення універсальних соціальних здібностей, що характеризують ступінь соціальної самостійності індивіда; та культуротворчість.

До основних факторів соціально-комунікативного розвитку дошкільнят належать:

- спадковість як сукупність генетично заданих характеристик;

- соціокультурне та освітнє середовище як сукупність предметів, об'єктів, явищ соціального оточення;

- соціальна активність як спосіб самовдосконалення, творчої самореалізації індивіда та цілеспрямоване виховання.

Реалізація програми «Дорогою добра» здійснюється напротязі усього дошкільного віку. Технологія реалізації програми представлена блочно-тематичними планами та конспектами, що передбачають використання різних засобів, методів та форм соціального виховання, оптимальне поєднання специфічних видів дитячої діяльності, включення елементів розвиваючого середовища.

Програма передбачає вікові, статеві, етнічні особливості розвитку дітей дошкільного віку, а також забезпечує якісне досягнення соціально-нормативних вікових характеристик розвитку дітей на етапі завершення рівня дошкільної освіти.

Зараз освіта відчуває дефіцит у сучасних технологіях, що стосуються розвитку особистості, т.к. у дитячих садках більша увага приділяється когнітивному розвитку дошкільника на шкоду соціально-особистісному.

Одним із завдань роботи закладу дошкільної освіти має бути організація дружнього соціуму на території дитячого садка для розвитку соціальних

навичок у дошкільнят. Для цього необхідно змінювати технологію освітнього процесу та створювати умови для соціального розвитку дитини. Фундаментом розвитку соціальних навичок у дитини стає саморегуляція поведінки.

Розвиток саморегуляції, згідно з вимогами Базового компоненту, є однією із центральних ліній розвитку дитини. В різноманітних видах дитячої діяльності у дошкільнят формується найважливіше особистісне новоутворення цього віку – довільне регулювання поведінки та діяльності, здатність до самоконтролю.

Поведінка дитини стає опосередкованою нормам та правилам поведінки, вперше створюється попередній образ своєї поведінки, що виступає як регулятор. Дитина починає опановувати і керувати своєю поведінкою, порівнюючи її зі зразком. Вміння керувати собою дається дошкільникам важко. Діти у цьому віці відрізняються ситуативністю поведінки, жорсткою залежністю від ситуації, що сприймається. Якщо дитина постійно реалізує довільну поведінку, це означає, що у неї сформовані важливі якості особистості: внутрішня організованість, відповідальність, самодисципліна та готовність усвідомити та прийняти громадські установки.

Усвідомлення своєї поведінки та початок особистого самопізнання – одна з головних новоутворень дошкільного віку. У старшому дошкільному віці дитина починає розуміти, що вона вміє, а що ні, вона знає своє місце у системі відносин з іншими людьми, усвідомлює не лише дії, а й внутрішні переживання, вона відкриває своє внутрішнє життя, яке і становить суть особистого самопізнання. Такі технології як «Клубна година», «Соціальна акція», «Діти – волонтери», «Чарівний телефон», виховують дружні стосунки між дітьми різного віку, шанобливе ставлення до оточуючих, формують вміння виявляти ініціативу, планувати свої дії та оцінювати результати. Таким чином, дитина накопичує необхідний йому особистісний досвід, який набуває в процесі спільної з педагогом діяльності.

Розглянуті сучасні технології соціально-комунікативного розвитку дітей дошкільного віку допомагають дитині освоїти досвід рефлексивного проектування тієї галузі життя особи, яка пов'язана з входженням старших дошкільнят у світ соціальних відносин. Вони дають можливість дітям усвідомити свого «я» серед інших, приміряти себе до інших, активно впливати на ситуацію; опанувати соціальний досвід, соціально зафіксованими діями, їх соціальною сутністю.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України. – К., 2021.
2. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: наук.-метод. посіб. – К.: Ред. журналу Дошкільне виховання. – 2012. Вип. 2. – С. 45.
3. Розвиток соціально-комунікативної компетентності обдарованих учнів початкової школи: посібник / Н. В. Лук'янчук, Н. А. Климова, О. А. Ковальова, Ю. Ю. Савченко та ін.; за заг. ред. Н. В. Лук'янчук, Н. А. Климової. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. – 132 с.
4. Щербан Т. Д. Компетентність – якісна характеристика спілкування / Т. Д. Щербан // Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць Інституту психології

Кас'яненко О. М. Одошевська Є. С.	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЯ ДІАГНОСТИКО-КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ, ЩО МАЮТЬ НЕЗНАЧНІ ВІДХИЛЕННЯМИ У ПСИХОФІЗИЧНОМУ РОЗВИТКУ	45
Кідарова Я.Й.	ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ДИТИНИ-ДОШКІЛЬНИКА: ДО СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ	48
Корпанець Ю.Ю.	ЗАГАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ ПРОДУКТИВНОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ	52
Кохтич Б. В. Микуліна А. К.	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ В ОБРАЗОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	55
Кузьма-Качур М.І. Кохан М. Д.	ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З САМОКОНТРОЛЮ І САМООЦІНКИ	59
Кузьма-Качур М. І. Марущинець Д. М.	ФУНКЦІЇ СУЧАСНОГО ПІДРУЧНИКА З КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ТА ВИМОГИ ДО ЙОГО ПОБУДОВИ	66
Микуліна А. К., Седлак К. Д.	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ДЕКОРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ТВОРІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА	72
Мовчан А.І.	ТУРИСТИЧНА КАРТОГРАФІЯ В ІТ-ТЕХНОЛОГІЯХ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	76
Молнар Т. І. Долгош Н. М.	СКЛАДНИКИ РОЗВИВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	78
Розман І.І. Дирда М.М.	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	83
Розман І.І. Дорогій М.В.	ОСНОВНІ ШЛЯХИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	86
Розман І.І. Ганькович О.В.	ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ СТОРІТЕЛІНГУ	88
Розман І.І. Онисько В.Ю.	ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ОСНОВ ЕНОПЕДАГОГІКИ У ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС	91
Бобрушко Н.В. Русин Н.М.	СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	93
Меденці Н.І. Русин Н. М.	НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ЧИННИКИ ЯКІ НА НЕЇ ВПЛИВАЮТЬ	98
Чекан О. І.	АНАЛІЗ ЛІНГВОКОГНІТИВНОГО АСПЕКТУ	102

Наукове видання
НАУКА МАЙБУТНЬОГО
Збірник наукових праць студентів,
аспірантів та молодих вчених

НЗ4

Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. колегії В.В. Гоблик; заст. гол. ред. Т.І. Молнар. – Мукачево: РВВ МДУ, 2023. – Вип. 1(11). – 165 с.

У збірнику опубліковані статті студентів, аспірантів та молодих вчених, що відображають результати досліджень з природничих, технічних, гуманітарних, суспільних та економічних наук.

УДК 001(051)(045)''540*6''

***Збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених
«Наука майбутнього» зареєстрований у Google Scholar***

Підписано до друку 20.12.2022 р.

Формат 60x84 1/16

Папір офсет. Умовн. друк. аркушів 10

Тираж 10. Зам. № 87

Адреса видавництва:

Мукачівський державний університет,
вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600,
тел./факс: (03131) 2-11-09. E-mail: rvc@mail.msu.edu.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>